

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: **T. O.**, bytom B., zastúpený JUDr. Evou Vodovou, advokátkou so sídlom Wilsonova 4, 811 07 Bratislava, proti odporkyňi: **I. O.**, bytom B., **o rozvod manželstva a výkon rodičovských práv a povinností k maloletému T. O., nar. X., zastúpenému kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 9 C 208/2010, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 12. júna 2013 sp. zn. 2 Co 272/2013, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 12. júna 2013 sp. zn. 2 Co 272/2013 **z r u š u j e** a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 2. júla 2012 č.k. 9 C 208/2010-132 rozviedol manželstvo navrhovateľa a odporkyne a zveril maloletého T. O., nar. X. na čas po rozvode do osobnej starostlivosti odporkyne. Navrhovateľa zaviazal prispievať na výživu maloletého T. sumou 500,- € mesačne k rukám odporkyne vždy do 10. dňa v mesiaci vopred, počnúc právoplatnosťou rozsudku o rozvode manželstva. Rovnako zaviazal odporcu platiť na tvorbu úspor pre maloletého T. 200,- € mesačne do 10. dňa v mesiaci počnúc právoplatnosťou rozsudku o rozvode manželstva, a to na osobitný účet maloletého T., ktorý v prospech neho zriadi odporkyňa. Rozhodol, že zastupovať maloletého T. a spravovať jeho majetok budú obaja rodičia. Súčasťou rozhodnutia o rozvode manželstva sa stala aj dohoda rodičov o styku s maloletým T.. Účastníkom konania nepriznal náhradu trov konania. Súd prvého stupňa v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že pri určení výšky výživného vychádzal z odôvodnených potrieb maloletého T., pričom zbral do úvahy, že maloletý má 4 a pol roka, chodí do súkromnej škôlky **E.**, za čo odporkyňa platí 380,- €

mesačne, voči čomu nemal navrhovateľ výhrady, a taktiež prihliadol aj na zdravotný stav maloletého. Odporkyňa pravidelné výdavky na maloletého T. vyčíslila sumou 880,- € mesačne, ktoré súd prvého stupňa považoval za primerané a odôvodnené. Ďalej zobral do úvahy zárobkové a majetkové pomery oboch rodičov. Konštatoval, že obaja rodičia majú pravidelný mesačný príjem zo závislej činnosti, pričom navrhovateľ má mesačný príjem podstatne vyšší ako odporkyňa. Súd prvého stupňa zobral do úvahy aj výdavky rodičov, pričom neprihliadal na výdavky, ktoré navrhovateľ vynaloží za nájom bytu na Varšavskej ulici, v ktorom býva, nakoľko navrhovateľ má možnosť bývať v byte na H., ktorého je výlučným vlastníkom a ktorý je voľný, resp. má možnosť tento byt prenajímať, a tak si zvýšiť svoj mesačný príjem. Súd prvého stupňa bol toho názoru, že nemožno zohľadniť výdavky na bývanie za dva byty, keď navrhovateľ fakticky býva len v jednom byte, preto zohľadnil len výdavky, ktoré navrhovateľ vynaloží na splátky hypotekárneho úveru, ktorý čerpal na kúpu bytu na H. a výdavky, ktoré súvisia s vlastníctvom tohto bytu. Pri rozhodovaní taktiež zohľadnil, že navrhovateľ má vyživovaciu povinnosť aj na maloletú L., nar. X.. Rovnako zobral súd prvého stupňa do úvahy aj právo maloletého T. garantované zákonom podieľať sa na životnej úrovni rodičov, bol však toho názoru, že právo dieťaťa podieľať sa na životnej úrovni rodičov zakotvené v ust. § 62 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „Zákon o rodine“) nie je absolútnym právom dieťaťa a pri jeho aplikácii je potrebné vychádzať aj z ust. § 75 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého ďalším kritériom pri určení výšky výživného je odôvodnenosť potrieb maloletého. Odôvodnenosť potrieb by preto podľa súdu prvého stupňa mala byť určitou hornou hranicou, na ktorú by mal súd vždy prihliadať. Zároveň uviedol, že v prípade, ak majetkové pomery umožňujú povinnému rodičovi zabezpečiť nielen všetky odôvodnené bežné potreby maloletého dieťaťa v rozsahu, ktorým sa podieľa na životnej úrovni rodičov, súd túto skutočnosť zohľadní tým, že okrem bežného výživného povinnému rodičovi môže podľa ust. § 63 ods. 3 Zákona o rodine určiť povinnosť prispievať mesačne na tvorbu úspor maloletého dieťaťa.

Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie odporkyne rozsudkom z 12. júna 2013 sp. zn. 2 Co 272/2013 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že uložil navrhovateľovi povinnosť prispievať na výživu maloletého T. 600,- € mesačne k rukám odporkyne do 15. dňa v mesiaci vopred, počnúc právoplatnosťou rozsudku o rozvedení manželstva a rovnako aj prispievať na osobitný účet na tvorbu úspor pre maloletého T. sumou

250,- € mesačne do 15. dňa v mesiaci vopred na účet, ktorý zriadi odporkyňa a bude vinkulovaný v prospech súhlasu súdu s jeho nakladaním do dovŕšenia plnoletosti maloletého T., počnúc právoplatnosťou rozsudku. Odporkyni uložil povinnosť založiť osobitný účet na tvorbu úspor na meno maloletého T. v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozsudku, ktorý bude vinkulovaný v prospech súhlasu súdu s jeho nakladaním do dovŕšenia plnoletosti maloletého T. a uložil jej povinnosť oznámiť navrhovateľovi maloletého číslo účtu v lehote 5 dní od jeho založenia. Žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. dospel k záveru, že sú splnené podmienky pre zmenu napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa a odvolanie odporkyne je dôvodné. Uviedol, že z vykonaného dokazovania vyplýva, že navrhovateľ mal v čase rozhodovania súdu čistý mesačný príjem 5.188,90 € a v mesiaci máj 2012 mu bola vyplatená ročná odmena 16.000,- € a že jeho výdavky za mesiac január 2012 sú v sume 2.594,82 €. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že vychádzal predovšetkým zo zistenia životnej úrovne povinného rodiča, zo zistených a vyčíslených mesačných nákladov povinného rodiča s poukazom na prednosť výživného pred inými výdavkami rodiča, ktoré môžu byť uspokojované až následne, keď rodič splní svoju vyživovaciu povinnosť a prispeje v primeranej miere na potreby dieťaťa, ktoré má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Odvolací súd uviedol, že sa stotožnil s tvrdením odporkyne, že životná úroveň navrhovateľa je pomerne vysoká, že navrhovateľ dostatočne nepreukázal svoj príjem a že sú splnené podmienky pre určenie vyššieho výživného ako určil súd prvého stupňa. Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že hoci súd prvého stupňa konštatoval, že životná úroveň navrhovateľa je nad priemer životnej úrovne občana Slovenskej republiky a odôvodňovala by aj vyššie výživné na maloletého, zo záveru súdu prvého stupňa nie je podľa odvolacieho súdu možné zistiť, prečo súd prvého stupňa určil výživné 500,- € a nevychádzal zo zistenia, že na výživu maloletého je odôvodnená vyššia suma. Podľa záveru odvolacieho súdu nie je dôvod prihliadať na výdavky navrhovateľa na byt, ktorý vlastní, na ktoré prihliadol súd prvého stupňa, vzhľadom na to, že aj keď pri posudzovaní majetkových pomerov povinného rodiča treba prihliadnuť aj na pasíva a to prípadné úvery, pôžičky a iné výdavky, ale v takomto prípade to odvolací súd nemôže považovať za výdavok na úrok prostriedkov na výživu dieťaťa a treba podľa odvolacieho súdu tiež pripomenúť, že vynaložením finančných prostriedkov takýmto spôsobom by došlo k ich úbytku na strane povinného rodiča, ale jeho majetok by sa zhodnotil o zakúpenú predmetnú nehnuteľnosť. Odvolací súd uviedol, že zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a

určil vyššie výživné s prihliadnutím na skutočnosť, že odporkyňa sa o maloletého naďalej osobne stará, maloletý má zdravotné problémy, ktoré neumožňujú odporkyni zabezpečiť si vyšší príjem a tiež s prihliadnutím na životnú úroveň navrhovateľa, ktorá je značne vysoká.

Navrhovateľ podal voči rozsudku odvolacieho súdu dovolanie z dôvodu, že mu odvolací súd odňal možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. tým, že zmenil svoje rozhodnutie na základe dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa, z ktorého vyvodil odlišné skutkové závery, a to bez nariadenia pojednávania, i keď sa nejednalo o prípad uvedený v ustanovení § 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s ust. § 156 ods. 3 O.s.p. Ďalej z dôvodu, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu nie je riadne odôvodnené, keďže odvolací súd sa v ňom nevysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami, ktoré boli v konaní zistené a z dôvodu, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (ust. § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), keďže odvolací súd v rámci hodnotenia dôkazov bral do úvahy len tvrdenia a argumentáciu odporkyne bez toho, aby prihliadol na výsledky vykonaného dokazovania svedčiace v prospech navrhovateľa. Rozhodnutie odvolacieho súdu teda podľa navrhovateľa vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava ako zástupca maloletého vo vyjadrení k dovolaniu navrhovateľa uviedol, že sa v plnom rozsahu pridržiava svojho vyjadrenia z pojednávania konaného 2. júla 2012.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd do volací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu prípustné, ak smeruje proti takému jeho rozhodnutiu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru do volacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Ako je však výslovne uvedené v § 238 ods. 4 O.s.p., dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý vykazuje znaky jedného z rozhodnutí taxatívne vymenovaných vo vyššie citovanom ustanovení, kde dovolanie nie je prípustné bez ohľadu na spôsob rozhodnutia odvolacieho súdu. Prípustnosť dovolania navrhovateľa je preto v zmysle ustanovenia § 238 ods. 4 O.s.p. vylúčená.

Aj vo veciach upravených Zákonom o rodine (v ktorých je prípustnosť dovolania v zmysle § 238 ods. 4 O.s.p. vylúčená), je však dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd - ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.).

Vzhľadom na vyššie uvedené a aj so zreteľom na obsah dovolania navrhovateľa sa dovolací súd osobitne zameral na otázku opodstatnenosti tvrdenia navrhovateľa v dovolaní, a zistil, že postupom odvolacieho súdu mu bola v konaní odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa ustanovenia § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Vada konania vymedzená v citovanom ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.). Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, Séria A, č. 303-A) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp.zn. I. ÚS 226/03), treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 157 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne

posúdil; dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia právom predvídaným spôsobom) odníma možnosť náležité, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov a teda sa mu odníma možnosť konať pred súdom.

Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku je zrejmé, že odvolací súd sa stotožnil so závermi prvostupňového súdu len potiaľ, že sú splnené podmienky na určenie vyššieho výživného, vzhľadom na životnú úroveň navrhovateľa nad priemer životnej úrovne občana Slovenskej republiky. Ďalej sa však už z dôvodov rozhodnutia odvolacieho súdu nedá zistiť z akých dôkazov vyvodil odvolací súd svoje odlišné skutkové závery ako súd prvého stupňa. Tiež nie je zrejmé, ako sa odvolací súd vysporiadal s odôvodnenými potrebami maloletého T. v sume 880,- €, ktoré vyčíslila odporkyňa, bez ich konkretizácie okrem škôlky, ktorú už údajne maloletý ani nenavštevuje, a výdavkov na liečenie. Nie je zrejmé, na ktoré odôvodnené potreby odvolací súd prihliadol, a v akej sume, a na ktoré naopak neprihliadol. Odvolací súd sa rovnako nevysporiadal s novou skutočnosťou namietanou navrhovateľom, že odporkyňa už nemá výdavky na súkromnú škôlku v sume 380,- € z dôvodu, že maloletý už navštevuje štátnu škôlku. Dovolací súd poukazuje aj na skutočnosť, že odvolací súd neuviedol, ako zohľadnil vyživovaciu povinnosť navrhovateľa voči maloletej L..

V naznačenom smere chýbajúce odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu spôsobuje jeho nepreskúmateľnosť, majúcu za následok i jeho nepresvedčivosť, čím odvolací súd svojím postupom zaťažil konanie procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a odňal navrhovateľovi možnosť konať pred súdom. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Dovolací súd tak dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľa je nielen procesné prípustné, ale aj opodstatnené a ďalej

sa s vecnou stránkou dovolania nezaoberal. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. októbra 2015

JUDr. Ľubor Š e b o, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Vanda Šimová